

1
1928

БЕЛАРУСКИ ПРОШАР

ПРЫВІТАНЬНЕ ЧЫРВОНААРМЕЙЦУ,
АБАРОНЦУ МЕЖАУ САВЕЦ-
КАГА САЮЗУ!

КУПЛЯЙ ДЗЯРЖАУНУЮ ВЫИГРЫШНУЮ

ПАЗЫКУ

УЗМАЦНЕНЬНЯ
СЕЛЬСКОЙ
ГАСПАДАРКІ

ВАША ЗАДАЧА.

Для таго, каб больш актыўна ўзяцца за справу будаўніцтва сваёй краіны, працоўныя СССР парашылі колькі хто можа даваць з сваіх заробкаў дзяржаве ў пазыку для падняцця сваёй гаспадаркі.

Першым быў выпушчан заём індустрыялізацыі (на пабудову фабрык, заводаў). Прыступілі да зьбірання грошай. Разьлічвалі па СССР сабраць 200 мільёнаў, а сабралі 230 мільёнаў.

Яшчэ больш! Гэта ня дрэнна. Будзе больш фабрыкаў і заводаў.

Зараз з 1-га лютага выпушчан ЗАЁМ УЗМАЦНЕНЬНЯ СЯЛЯНСКАЙ ГАСПАДАРКІ ў 100 мільёнаў рублёў. Тут ужо чыста сялянская справа.

Трэба даць для вёскі больш машын і таней. Узмацніць коопэрацыю. Утварыць калектывы. Дапамагчы беднаме.

Наша вёска павінна ўзрастаць эканамічна. На гэта патрэбны грошы і яны могуць быць дадзены сялянствам.

У нас на Беларусі, трэба распаўсюдзіць сялянскай пазыкі на 3 міль. 200 тысяч руб. За гэта возьмуцца: партыя, комсамол, розныя арганізацыі.

Піонэры, вучні!—Ваша задача—вы не павінны адставаць!

Падымайце ўсё сялянства на пазыку ўзмацнення сялянскай гаспадаркі. Прымеце арганізаваны ўдзел у распаўсюджваньні пазыкі.

З Ь М Е С Т.

1. Якімка-партызан—апов. П. Голубева.
2. Вайна і мір—фантазія М. Белякоўскага.
3. Плывём—верш Борданава.
4. Праверце, што вы зрабілі—ліст ЦБ ЮП да ўсіх піонэраў і дзяцей.
5. У руках у нас вінтоўка—нарыс Я. З.
6. Будзем добрымі чырвонаармейцамі—нарыс А. Нін.

7. У нас так, а ў вас як?—допісы з жыцця і працы атрадаў і школ.
8. Справа майстроў баіцца—нарыс І. Богіна.
9. Вайна і тэхніка—нарыс Вількіна.
10. Вайсковыя гульні.

ВОКЛАДКА:

2-я ст.—Ваша задача, 4-я ст.—Падумай.

Рэдкалегія: АДЗІНЕЦ М., БАЛІЦКІ А., БРЫГНЕВІЧ Г., ПЯКАРЧЫК А., ЯКІМОВІЧ А.

Адказны рэдактар
А. ПЯКАРЧЫК.

6 12
Год видання 4-й.

Да змаганья за справу працоўных, будзь гатоў!

БЕЛАРУСКА

УМОВЫ ПАПІСКІ:

На 1 месяц . . . — р. 20 к.
" 3 " . . . — р. 60 к.
" 6 " . . . 1 р. 20 к.

ДВУХТЫДНЕВАЯ ДЗІЦЯЧАЯ
ЧАСОПІСЬ. Орган ЦК ЛКСМБ
і НАРКАМАСЬВЕТЫ БССР.

АДРАС РЭДАКЦЫІ:

М Е Н С К,
Комсомольская, 25.

№ 3

Л Ю Т Ы

1928 г.

БУДУ ЧЫРВОНА

АРМЕЙЦАМ!

Мінск 1953 г. Б.А. 8411

Апавяданьне П. Голубава *).

Малюнкі А. Абрамава.

V.

Радаснае і разнагалосае сьпяваньне птушак, гоман крыніцы і шум тайгі,— вось што перш за ўсё пачуў Якімка, калі прачнуўся і адчыніў вочы.

Дзень ясны, цёплы—весела! Якімка сеў і зразумеў ня можа, дзе ён.

Нейкая палянка, навокал лес. На палянцы салдацкія палаткі; навокал—коні спутаныя, з сёдламі ходзяць, і ніводнага чалавека. Унізе крынічка булькоча.

„Што за дзіва, куды-ж гэта я патрапіў?“—Лес зусім незнаёмы. Падышоў да крынічкі, напіўся, намайчу галаву, памыўся—вада халодная. „Усё роўна, яку нас у Пясчанцы“—падумаў Якімка. Падняўся на бераг, паглядзеў у палатку, сьпяць трое ўчарашніх салдат, толькі барадатага ня было, абышоў усе палаткі, усюды сьпяць салдаты, а ля іх ляжаць стрэльбы, шаблі, торбачкі з патронамі.

— Ага, значыцца, тут цэлае войска. Ну, Дубкоў не ўцячэ.

Якімка стала весела, але прышла наўспамін чамусьці звонкагалосая Нюрка, і зноў стала сумна.

„Дахаты трэба ўцякаць,—думае Якімка.—Конь выстаяўся, наеўся ў дзядзькі Сьцяпана, борзда далячу дамоў. Але куды пабяжыш: дарогі ня відаць, лес незнаёмы, можна заблудзіцца“.

Якімка сеў на пянчук. Пад нагамі нешта заварушылася. Якімка спалохаўся, ускочыў і пачаў наглядаць: раптам з травы

*) Гл. пачатак у № 2.

выскачыў стракаценькі з пушыстым хвостом зьвярок, ускочыў на дрэва і борзда памчаўся па ствале наверх.

— Ух ты, як напалохаў: бурундук¹⁾, а я думаў зьмяя,—уздыхнуў Якімка.

Бах! Бах!—пачулася, і рэха забарабанила па ўсім лесе.

— Што гэта, страляюць?—У Якімкі закалаціліся паджылкі.—Можа, паляўнічыя цецярукоў б'юць?

Бах! Бах! Бах! Лес напоўніўся шумам, гулам. Недзе здалёк трашчала: тра-та-та-та...

— Не, гэта не паляўнічыя,—парашыў Якімка і пачаў прыслухоўвацца, а ў самога душа ў пяткі залезла ад страху. Лес ажывіўся, але неяк падружому, пановаму.

Ведаў Якімка лес у часе навальніцы, у буру, калі трашчала, стагнала, грымела, рабілася цёмна—ах, і страшна! Альбо ў шышкабой²⁾, калі 300 калатушак стукаюць наперабой па кедрах, такі грукат ідзе, быццам дзятлы ў свае барабаны лупяць, але тады весела і радасна.

А тут ня тое: сонца сьвеціць, як у шышкабой, а шум і груканьне, быццам у часе навальніцы,—і страшна і весела.

„Што-ж гэта будзе?“—падумаў Якімка і адчуў, што нядобрае надыходзіць.

¹⁾ Стракатая сібірская земляная вавёрка, значна меншая звычайнай вавёркі. Корміцца хлебнымі зернятамі і арэхамі кедра.

²⁾ Шышкабой—калі зьбіваюць з кедраў шышкі з гарэхамі.

З лесу прыляцеў барадаты, моцна за-свістаў у свісток ля першай палаткі, пасля ля другой, ля трэцяй. Момент—і палянка ажывілася, забегалі салдаты, садлалі коняў, надзвалі торбы з патро-намі, стрэльбы, шаблі.

— Дахаты табе, Якім, не праехаць,— сказаў барадаты, пад'ехаўшы да Якім-кі.— Ты застанешся ў нас, пакуль не пра-цярэбім сабе дарогі. Нас навокал абхінулі банды! Разумееш?

Якімка зразумеў толькі адно, што хаты сваёй ён цяпер зусім ня ўбачыць ніколі, ніколі!—і сьлёзы ашчарэлі яго горла.

— Стреляць умееш?—запытаўся ба-радаты.

Якімка ад страху ня мог сказаць ні слова і толькі паматаў галавой.

— На, вось, пайдзі павучыся,—і ба-радаты выцягнуў з-за пояса рэвольвер і падаў Якімку.

— Вось туды пайдзі, да старой хвой-кі, націскай гэтага сабачку і лупі, пакуль не абрыдае.

У Якімкі з'явіліся сьлёзы.

— Ага, брат, ужо сьлёзы? Анютка твая байчэй за цябе, шкода, што яна не пашла, яна-б цябе пасарамаціла.

— Будзь салдатам, вось як я!—і з гэ-тымі словамі барадаты выхапіў з кішэні рэ-вольвер і стрэ-ліў уверх.

Якімка здры-гануўся; у ву-шох зазвінела.

— Ідзі!—цвёр-да сказаў бара-даты і ад'ехаў у бок салдат, якія ўжо выстраілі-ся ў шэраг.

У Якімкі ў ру-ках ніколі ня было ні стрэль-бы, ні рэвольве-ра. Паварушыў рукой халодную сталёвую руль-ку, і дрыжыкі прабеглі па целе

Страшнавата, а паспрабаваць

трэба. Захацелася Якімку быць такім-жа смелым, як гэты барадаты, які ўсё больш і больш Якімку падабаецца. Якім-ка падышоў да хвойкі, падняў рэволь-вер, адварнуўся, заплюшчыў вочы і націс-нуў на сабачку.

Бухнула. Штурханула нешта ў руку, у вушох нешта зазвінела, аглушыла. Якім-ка адчыніў вочы: нічога, жывы, толькі ў вушох яшчэ шуміць.

— Ня так страшна, — усьміхнуўся Якімка.

Падняў яшчэ, хацеў паглядзець, як ку-ля выляціць, але, калі націскаў сабачку, вочы самі зачыніліся.

Чацьверты раз Якімка стрэліў, не за-чыняючы вачэй, а шосты стараўся за-гнаць кулю ў сучок.

Аглянуўшыся назад, Якімка ўбачыў, як барадаты нешта моцна гаварыў салда-там, размахваў рукамі, пагражаў некаму кулаком. Апошнія словы Якімка ясна чуў.

— Зразумелі? Вось так і валеце... А Якім-ка са мной пойдзе.

— Навучыўся?—запытаўся барадаты ў Якімкі, калі той падышоў бліжэй:—да-вай рэвольвер,—і, залажыўшы кулі, зноў аддаў назад Якімку.

— Смалі яшчэ ў хвойку, ды цяляйся, каб папаў!

VI.

— Ну, вось, цяпер ты са-праўдны парты-зан! — і бара-даты паглядзіў Якімку па га-лаве.

Якімка ня ве-даў, што гэта: дрэнна ці доб-ра, але па гола-су ён парашыў, што добра, яму стала весялей.

З лесу прыляцеў барадаты.

З паляны салдаты ўсе пераехалі ў лес, заста-лося толькі двое ўчарашніх маладых салдат і барадаты.

Якімку далі куртку і салдацкую шапку.

— А вось табе і зброя, і будзеш ты Аніка-ваяка, слаўны партызан. Ворага бі без паміла-

ваньня, за таварыша—памры. Вось наша клятва!—і барадаты перадаў Якімку рэвольвер і патроны.

Якімка падпярэзаўся папрукжай, заткнуў рэвольвер за пояс, адзеў на патыліцу шапку і пагразіўся кулаком:

— Цяпер Дубкоў не ўцячэ!

— Эге! Ды ты пачынаеш зусім сьмелым станавіцца, дарэмна я цябе з тымі ваякамі не адправіў.

— А куды яны паехалі, Дубкова лавіць?

— Яго, чорта... Толькі жывым яго цяжка злавіць—не такі ён.

— А ты бачыў яго, дзядзька?—спытаўся Якімка.

— А як-жа, вось як цябе.

— Ё не злавіў яго?—здзівіўся Якімка.

— Нельга было, у гасьцях мы з ім спаткаліся...

— Н-ну? Дзе-ж гэта было?—цікавіўся салдат, якога барадаты зваў Зязюляй.

— Ды ў Асінаўцы, на мінулым тыдні...

— Раскажы, калі ласка; ты нам аб гэтым не гаварыў,—папрасіў Зязюля.

— Ну, заехаў я да Вандзеіхі, думаю: адпачну і конь падмацуецца... Уваходжу, а там госьці: начальнік міліцыі, два казакі, афіцэр нейкі ды яшчэ чалавек са тры салдат... Ну, ад кампаніі і я не магу адмовіцца. Пілі, закусвалі... Усе гутарылі пра Дубкова, што яго злавілі і расстралялі... Афіцэрскі бажыўся, што ён яго лавіў, і сам яму рукі назад закручваў, і што Дубкоў плакаў, у нагах валяўся, прасіў памілаваньня... Адным словам, шалапай, а не галава банды. Адзін госьць устаў з-за стала, падзякваў гаспадыню, разьвітаўся з усімі, падышоў да афіцэрыка, патрос на яго пальцам і ціханька яму сказаў:

— Падзякуй гаспадыні, што я тут пачуў тваю брахню, а то паглядзеў-бы я, хто з нас сьлюняй.

Пасьля адварнуўся да ўсіх і сказаў:

— Бывайце, грамадзяне. Ня верце гэтаму брахуну. У Дубкова ня банда, а атрад, і не рабаўнік ён, а змагаецца з кулакамі і дармаедамі... Сам-жа ён жыў і здароў і вам таго жадае!

Пакланіўся, і схаваўся за дэвярыма.

Мы ўсе аслупянелі, вочы вылупілі: ды гэта-ж сам Дубкоў! Выбеглі на вуліцу, а яго і сьлед прастыў.

Якімка слухаў, сьцішыўшы дыханьне.

— А страшны ён?—запытаўся Якімка.

— Не, просты, вясёлы, з бародкай...

— Ну, пачакай, можа сам убачыш, зловім мы яго, галубчыка... Нядоўга яму гуляць!—весела сказаў барадаты, і салдаты засьмяяліся.

Апавяданьне барадатага захапіла Якімку. Ён забыўся і аб хаце, і аб Нюрцы, і захацелася прабіцца к Дубкову і разам з ім ваяваць з кулакамі і дармаедамі.

На ўспамін прышлі яму казкі дачніка Валодзі пра морскіх рабаўнікоў, пра адважных атаманаў. Значыцца, ня ілгуць у кніжках, бываюць-жа вось такія сьмелыя, сапраўдныя людзі.

У лесе пачуўся гучны сьвіст.

— Пара,—сказаў барадаты,—Зязюля і Бараш, наперад, Якім са мной!

Салдаты пайшлі наперад. Якім з барадатым ззаду.

Пачуліся два сьвісткі.

Стрэлы зьвінелі часьцей, кулі гулі, як пчолы.

— Ну, справа наша дрэнная... Абых-дзяць, чэрці, відаць, многа іх нагналі. За мной!—крыкнуў барадаты і паліцеў у другі бок ад сьвістка.

Усе ехалі за ім, ледзь пасьпявалі.

Выехалі ў маленькую вёску. У канцовой хаты чалавек 10 мужыкоў, відаць, знаёмы салдатам.

Барадаты прывітаўся, злазячы з каня.

— Здароў,—адказалі мужыкі.

— Што новага чуваць?—запытаўся барадаты.

— Новага-то шмат чаго, брат... Бачыш, колькі хат не хапае,—паказалі мужыкі на сярэдзіну вёскі, дзе тырчалі абгарэлыя слупы і коміны.

— Што, пажар быў?—дзівіліся салдаты,—калі?

— На мінулым тыдні спалілі праклятыя разбойнікі... Добра, што старыя загадзя ўцяклі, а то што-б з імі зрабілі?

— Чые гэта хаты?—запытаўся барадаты.

—Дзэве Касьцюхіных ды Міхайлы Бубнова. Касьцюхіны перабеглі да вас, ну, і старыя за імі пайшлі.

—А Міхайлы за што? — пацікавіўся барадаты.

—Па даказу аксенаўскага млынара... Дарэмна пацярпеў мужык!

—Ну, ня сумуйце, — сказаў барадаты, — хутка канец будзе гэтым разбойнікам... Вы ведаеце, няма ніводнай вёскі, каб ад яе ня было ў нас дабравольцаў.

—Ведаем, — адказалі мужыкі.

—Дзядзечка, я зайду ў хату напіцца? — запытаўся Якімка ў барадатага.

—Зайдзі, зайдзі...

Якімка забег у хату.

—Табе чаго, хлопчык? — спаткала яго старая бабуля.

—Ці няма вады напіцца? — запытаўся Якімка.

—А вось квас, пі на здароўе. Добра вось у гарачыню выпіць яго.

Якім з прагнасьцю выпіў поўконаўкі.

—І ў вас, значыцца, банды былі? — запытаўся Якім, паказваючы на абгарэлыя хаты. — Бачыш, які пажар зрабілі!

—А каб ня было, мілы, і справа-б другая была... Само-б не загарэлася.

—І Дубкоў быў у вас?

—Дубкоў-то быў, дай бог яму здароўя, — перахрысьцілася бабуля, — старога майго ад вяроўкі выратаваў... Захапілі разбойнікі... так сабе, ні за вошта... Ну, ды дзякуй яму, Дубкоў вось быў недалёка, выратаваў... Ах, што было ў нас, хлопчык... Як-бы ня Дубкоў — усю-б вёску спалілі, акаяныя...

...барадаты ўскочыў на каня і паляцеў з двара...

—Ну, што, напіўся? — перарваў гутарку бабулі мужчынскі голас пад акном, — чакаюць!

—Зараз! — схапіўся Якімка, — дзякую, бабка! — Падзякаваў ён старую і пабег на вуліцу, а ў галаве, як жывы, Дубкоў, смелы, які бароніць ад разбойнікаў бабулінага старога і ратуе вёску ад пажараў...

—Ну, залазь, Якім, — і барадаты падаў яму руку і пасадзіў на каня.

Пачуліся ў лесе блізкія стрэлы.

—Ну, бывайце, трэба сьпяшацца, — сказаў барадаты.

—Шчаслівай дарогі, — адказалі мужыкі, — Касьцюхіных убачыце, няхай ня сумуюць: пабудавец хаты дапаможам!

Ехалі доўга лесам, бяз усялякай дарогі... Часамі прыходзілася злазіць з коня і пралазіць праз густыя хмызьнікі. Стрэлы пачашчаліся.

Выехалі пад балота — стрэлаў ня чуваць.

—Правільна едзем, — сказаў барадаты, і паехалі шагам аб'яжджаць балота.

Выехалі да нейкай загароды. Тут стаяла да 10 коняў з сёлламі.

—Что-б гэта такое? — як-бы сам прасябе сказаў барадаты. — Коні нейкія...

— А я пабягу... даведаюся,—сказаў Якімка і, борзда, зьняўшы халат з папругаю, боты, паімчаўся да іх.

Забег на двор, дзе пад павецьцю стаяла яшчэ некалькі коняў з сёдламі. З расчуненых насцьцеж дзьвярэй чуваць была моцная гамонка, сьмех. Якімка падышоў да дзьвярэй—салдаты, ёсьць і афіцэры, усе п'юць гарбату, закусваюць.

„Яшчэ дапамога,—падумаў Якімка,—вось добра“.

Яму неяк стала весялей, але Дубкова было шкода, калі зловяць. Сказаць-бы яму, каб уцякаў, але дзе знайці? Зноў і барадатага шкода... А, можа, гэтыя ня Дубкова ловяць? Запытацца-б, можа, так куды едуць?

— Ты што, хлапчук, заглядваеш, заходзь,—пачуўся прыемны голас з хаты. Якім зайшоў.

— Ты тутэйшы? Дзе твой бацька?

— У Пятуховай,—адказаў Якімка.

— А матка?

— Таксама ў Пятуховай.

— Калі яны паехалі? І чаму?

— Яны там і жылі...

— Як гэта так? Ты, брат, не загаварвайся! Дубкоў быў у вас пазаўчора?

— Ня ведаю...

— А ты бачыў, Дубкова?—дапытваўся той-жа салдат.

— Не, ня бачыў.

— А брат дзе твой?

— Аляксандра? Дома з бацькам.

— Ды ты глупства не пары!—пачаў залаваць салдат,—к Дубкову пайшоў, а ня з бацькам...

— А сястра дзе?

— Нюрка! Дамоў пабегла. Няўжо заблудзілася?!—вырвалася ў Якімкі, і сэрца захапіла.

— Як заблудзілася? Куды яна пабегла?—І ўсе прысутныя ўважліва нагледзілі за допытам Якімкі.

— Ды ўсыпаць яму харапэнька, нябось, усё скажа,—пачуўся з другога пакою злосны голас.

— Ня лезь, калі ня пытаюць—заўважыў яму першы.

— Як цябе зваць?—ужо больш мякчэй запытаўся першы.

— Якімкам,—боязна адказаў Якім і падумаў: „Ці ня банда гэта, вельмі злос-

ныя; і зноў-жа такі на Дубкова налягаюць,—нічога не разумею“.

— Вось што, Якімка,—ветліва гаварыў першы,—мы табе нічога ня зробім, скажы праўду: часта да вас Дубкоў заяжджае? Кажы, ня бойся!

— Ён да нас ніколі не заяжджаў.

— І бацька твой к яму ня езьдзіў?

— Не.

— Ды кажу вам — усыпаць трэба, — настойваў той-жа злосны голас.

— Ну, а коні дзе?

— Адзін у дзядзькі Сыцяпана, а другі—дома.

— Ну, хлапчына, гэта лжэш. Прыдзецца, відаць, табе бярозавай кашы паспрабаваць.

— Ды вось пра гэта я і кажу... Адразу язык разьвязацца... Вось я зараз пакажу яму, дзе ракі зімуюць!

Якімка ўвесь задрыжаў, баяўся пашавяліцца, а ў галаве стаяла:

— „Вось відаць, банды нейкія“.

З другога пакою вышаў салдат, ад яго чуваць быў запах віна.

— Скідай штаны, жабянё!

Якімка закрычаў. А салдат схапіў яго пад пахі, выцягнуў на двор, вырваў з мятлы тоўсты дубец і пачаў лупцаваць.

— Вось табе—ня ведаю, вось табе—ня знаю. Сірата казанская. Маленькі, а дурнем хоча прыкінуцца.

Больш Якім нічога ня чуў, бо боль, падобная на апёк на сьпіне і ззаду ля ног, давала яго да страты прытомнасьці. Памятае ён, што спачатку ён толькі крычаў на ўсё горла, а пасля прачнуўся сам ад страшнага крыку, бойкі, страляніны, і нейкі голас, надта знаёмы Якімку крычаў:

— Чэрці праклятыя... Вам дзяцей біць... Трусы паганяны...

І чуў Якімка, як сыпаліся ўдары, як зьвінела жалеза, нехта крычаў... стагнаў. Адчуваў ён, што тут нешта страшнае робіцца, але падняцца ня мог, гэтак балела.

Адчыніў вочы і ўбачыў перад сабой барадатага, які быў весь у поце.

— Трымайся за шыю, Якімка, мацней!

Якімка схапіўся за шыю, барадаты раптам ускочыў на каня і паляцеў з

двара, адстрэльваючыся направа і налева.

Якімка зачыніў вочы, каб ня бачыць, што робіцца; толькі чуў, што імчацца яны на ўсю сілу.

Ехалі доўга. Прыехалі на месца. Барадаты зьлез з каня, унёс Якімку ў хату.

— Цётка Марыля, палячы гэтага хлапчыну, насілу адабраў, ледзь да сьмерці не запаролі. І рады!—сказаў барадаты гаспадыні, а сам вышаў прывязаць каня.

— Хто-ж гэта цябе, мілы? — ласкава сказала цётка Марыля.

Якімка заплакаў.

— Банды...

— У, праклятыя! — усхвалявалася цётка Марыля. — Ну, яборзда вылечу...

Узяла ў шапескрыначку з нейкай мазьзю, намазала анучку і прылажыла да хворага месца.

— Ляжы вось так, — на жываце... а я самавар настаўлю... пакарміць трэба Мірончыка.

Пасьля перажытага жаху Якімку так было прыемна ляжаць на мягкай пасьцелі, што ён хутка заснуў.

VII.

Праз два дні Якімка мог ужо хадзіць і ніякай хваробы не адчуваў. Мірончыка, як празвала гаспадыня барадатага, ён так і ня бачыў. Цётка Марыля на яго пытаньні—дзе Мірончык, які яго прывёз сюды, адказала, што хутка прыедзе.

Сапраўды, у суботу ўвечары чалавек пяць вярхом на конях узьехалі на двор.

— Цётка Марыля, лазьня ў вас гатова?—пачуўся знаёмы Якімку голас.

Ён выбег на двор—салдаты незнаёмыя, што за дзіва? Голас барадатага, а яго няма.

— А, Аніка-ваяка! Як здароўе? Цётка Марыля лепш за ўсякіх дактароў вылячыць. Не пазнаеш мяне, без барады цяпер.

Толькі цяпер Якімка разгледзіўся і пазнаў Мірончыка.

— А я цябе і не пазнаў, а дзе-ж твае таварышы?—запытаўся Якімка.

— Там, брат, засталіся. Добрыя таварышы,—і Мірончык болей нічога не сказаў. Вымыліся ў лазьні, селі піць гарбату і вячэраць.

— Ну, Якім, малады ты яшчэ быць партызанам, падрасьці яшчэ... заўтра мы цябе правядзем дахаты...

— А мне так хацелася Дубкова пабачыць!

— Дубкова? Магчыма, па дарозе і спаткаем, адкуль ведаць?

Уначы Якімку ўспаролі соннага, палажылі на воз і паехалі.

Якімка прачнуўся, калі спыніліся ля Пятухоўкі і пачалі адчыняць вароты.

— Няўжо наш кедравік? радасна сказаў Якімка.

— Ваш, ваш!—сказаў незнаёмы мужык, які кіраваў канём.

— А дзе-ж салдаты? запытаў Якімка.

— Вось там чакаюць нас у лесе.

— Ну, цяпер дабяжыш дахаты, а мне хутэй назад трэба, зьлёзь!

Якімка зьлез і спыніўся.

Мірончык нагнуўся з каня.

— Ну, Якімка, бывай. Вельмі хочацца табе ўбачыць Дубкова? Ну, глядзі, вось ён,—і Мірончык паказаў на сябе і ласкава паглядзеў у вочы Якімку.

— Ня вер, што я разбойнік... Я—партызан... Змагаемся мы з тымі, памятаеш, там, на хутары, дзе я цябе выратаваў... А ў тайзе хаваемся таму, што нас цяпер мала... Дарэмна мы нікога ня крыўдзім, а толькі, калі нам даводзіцца туга,—бярем у багатых... Ну, нам пара, бывай. Не памянай Дубкова ліхам... А гэтыя гасьцінцы перадай Нюрыцы,—і Мірончык перадаў пяць абаранкаў, крануў каня і схаваўся разам з таварышамі ў густым кедроўніку.

Толькі цяпер Якімка разгледзіўся і пазнаў Мірончыка.

(Фантазія).

Два волаты стаялі сярод шырокай раўніны адзін супроць другога. Адзін з іх быў вялізны шкілет, пажоўклыя косці якога цьмяна блішчалі ў сонечных праменьнях. Злосна сьмяяўся рот з пачарнелымі зубамі, замест вачэй з пустога чэрапа глядзелі вялікія чорныя ўпадзіны, доўгія тонкія рукі ўпіраліся ў клубы. Гэта быў *вобраз Вайны*. Каля поясу да яе касцей была прывешана ручная бомба. У ног яе была куча шабляў, мячоў ды кінжалаў, валяліся пігі і лукі са стрэламі. Трохі далей валялася гара вінтовак, а побач з ёю ўсе астатнія вынаходкі „культурнай“ тэхнікі для зьнішчэньня людзей.

Вялізныя пушкі хмура глядзелі доўгімі сталёвымі дуламі ў далёкае неба.

Насупроць стаяў Мір—малады і здаровы мужчына. У правай руцэ ён трымаў цяжкі молат. Ззаду яго расьцілалася поле, пакрытае зялёным збожжам. Яшчэ далей, недалёка ад вёскі, без канца стаялі фабрыкі гораду—цэлы лес фабрычных комінаў. Адтуль даносіліся няясныя гукі: гул машын, звон мэталю.

На раўніне сустрэліся дзьве дзяржавы, два процілеглыя парадкі: сьмерці і руйнаваньня і вольнай працы і будаўніцтва. Гіганты стаялі моўчкі. Потым Вайна падняла галаву і ціха цягуча сказала голасам, у якім чуцен быў грукат гармат.

— Захачу—і ўсё зьнішчу...

Кожны склад слова грымеў, як стрэл з пушкі.

— Не, не павінна быць страшнай вайны!—адказаў Мір. І голас яго зазвінеў і разьнёсся ў сьвежым паветры, як звон магутнага клічу.—Ці-ж закон жыцця гэта бойка, калі мільёны людзей б'юцца адзін з другім, тысячы маладых і здаровых працаўнікоў застаюцца мёртвымі на полі; калі брат губіць брата, ня маючы да яго ніякай варожасьці. лепш будаваць жыццё, чымся яго руйнаваць!

— Дзеля чаго капацца ў муравейніку?—зноў загрымела Вайна.—Сапраўднае жыццё ў бойцы. Вось глядзі! Зараз ты пачачыш магутны размах вайны!

Пачалася бойка... Адразу загрымелі гарматы, засакаталі кулямёты, пачуўся сьвіст куль, і на небасхіле сталі зьяўляцца сьветла-ружовыя плямы ад выбухаў знарадаў пажару. Знарады падалі на зямлю, узрываліся і капалі ў ёй глыбокія ямы. Пад гэтым агнём змучаныя, стомленыя людзі, рассыпаўшыся на полі, прыгінаючыся, беглі ў атаку.

Кожную хвіліну некалькі з іх падала, абліваючыся крывёю. Услед за імі ішлі другія, трымаючы ў руках вінтоўкі. Раптам у вышыні зьявіліся самалёты, чутно было бясперапыннае гудзеньне прапелера. На зямлю паляцелі бомбы, з месцаў

іх узрываў падымаецца лёгкі дымок і сьце-
лецца па полі. Гэта ўдушлівы газ, якім
былі начынены бомбы. Атака прыпынена,
людзі задыхаюцца, і ў муках болю дзе-
сяткамі падаюць на зямлю. З-за неба-
схілу паказваецца пялёнка шэра-белага
туману. Яна хутка падпаўзае разам з вет-
рам і запаўняе кожную ямку, кожную
мясцінку. Гэта таксама газ; ён выпу-
шчаны з галёнаў і нясе верную смерць
людзям. Салдаты бягуць назад, іх косяць
энарады і кулі, а газ даганяе іх. Пасьля
бойкі на полі застаюцца некалькі тысяч
трупаў. Вось яна, вайна!..

Шкілет усьміхнуўся жоўтымі сківіцамі.

— Вось дзе размах! У поўгадзіны не-
калькі тысяч!—сказала яна.

— А я пакажу табе мірнае будаўніцтва
працоўных!—адказаў Мір і падняў свой
молат.—Глядзі!

Раптам зьявіўся горад, вялікі горад;
з высокіх фабрычных комінаў ішоў дым.

Адразу загрымелі гарматы, кулямёты,
пачуўся сьвіст куль...

Адусюль чуцён быў грукат і бразга-
таньне машын. Круціліся пасы і калёсы.
У домнах плавілі жалезную руду, з не-
кастрых з іх выпускалі расплаўлены,
белы ад жару, чугун. Шлак цёк па зем-
ляных канавах каля доменных печак.
Усюды бегалі, мітусіліся рабочыя. На
заводах выраблялі рэйкі, бэлькі, сталё-
выя рэчы.

З-за гораду данасіўся сьвіст параво-
заў, па чыгунцы імчаліся адзін за адным
цягнікі. На вуліцах быў шум і бяспры-
пынны шум і рух.

— Гэта праца на карысьць чалавеку,—
сказаў Мір:—рабочы працуе на заводзе
8 гадзін, вырабляючы розныя рэчы, якія
ідуць на патрэбу ўсяму насельніцтву.
Астатні час ён праводзіць у клюбах ці
на грамадзкай працы і адпачывае.

Мір апусьціў молат і ўсё зьнікла. По-
тым ён зноў падняў яго. Зьявілася рака;
яе хвалі хутка нясьліся адна за адной,
пабалеўшы ад пены; мерны шум
вады быў так прыемны для вуха.

На беразе стаяла электрычная
станцыя. Вада прыводзіла ў рух
турбіны, і энэргія пераможанай ра-
кі перадавалася па правадох на
фабрыкі і заводы, і рабіла карыс-
ную працу.

— Тут відаць уся моц і магут-
насьць творчасьці чалавека!—сказаў
Мір.—І магутнасьць наша ў гэтым
будаўніцтве!—Мір апусьціў і зноў
падняў руку з молатам.

— Глядзі яшчэ!—прапанаваў ён.

Адчыніўся новы малюнак. Сонца
асьвятляла вялізнае поле, усё па-
крытае сьпелай нівай. Вецер калы-
хаў каласы, а жаўранак у вышыні
заліваўся звонкаю песьняю.

У поле прыходзяць сяляне; яны
нясуць сярпы і гострыя косы. Пры-

яжджае і машына-жнейка. Яна з стракатаньнем праходзіць па гонях, пакідаючы пасяля сябе снапы сьпелага збожжа. Кіпіць праца: хутка ідзе ўборка нівы, на ўсім полі зьяўляюцца мэндлі з снапоў. Снапы звозяць да азяродаў, якія высяцца амаль што каля кожнай сялянскай хаты.

Там яны сохнуць, а потым малатарня выбівае з каласоў буйныя зярняты. Шмат збожжа грузіцца ў цягнікі, якія імчаць яго па чыгунцы ў горад. З гораду вязуць яны трактары, малацілкі і ўсё, што патрэбна для сельскай гаспадаркі. Часта чутны гудкі паравозаў.

— Вось сапраўднае будаўніцтва, і яно куды лепш, чымся ўсе бойкі!—голасна сказаў Мір.

Шкілет маўчаў.

— І мірнае жыццё пераможа!—Мір павысіў свой голас, і яго словы ўласна і ўпэўнена разнясьліся далёка-далёка над зямлёю.—Пераможа ўсясьветнае братэрства народаў!..

І як-бы ў пацьвярджэньне гэтых слоў паветра агаласілася сьвістам і ровам усіх гудкоў заводаў і фабрык, якія былі недалёка. Гукі ляцелі ў паветры і ўздымаліся ў сіняе неба. Яны нясьліся, як прадвесьнікі новага сьвету...

М. Белякоўскі.

П Л Ы В Ё М...

Плывём, плывём нястрымна
У вабячаю даль,
Разгонам бязупынным
На ўсплёсках сініх хваль.

І нашае імкненьне
У зорах залатых
Крынічыць і струменіць
Задорам маладым.

Мы ўсюды пераможам
І разам пераб'ём
Імкненьне сіл варожых,
Бо мы кіпім жыццём.

Наш дух гартован стальлю,
Кіпеў і у вагні:
Яго мацней кавалі
Падзей бунтарных дні.

І зараз, калі маем
Цвіце жыцця закон—
Мы радасна вітаем
Бурлівасьць нашых дзён.

І ў радасьці юнацкай
Купаемся, плывём
Мы коньніцай казацкай
З расквечаным жыццём.

І блізка сонца сьвеціць,
К сабе ўсіх заве,
І шлях да мэты квеціць
У роднай сіняве.

Мы радасна вітаем
Бурлівасьць нашых дзён,
І з гордасьцю шагаем
Хутчэй праз рубікон.

М. Борданаў.

Савецкі часавы

Засланы вільгацьцю туманнай
Ўвесь левы схіл берагавы.
Па схіле, позна то ці рана,
Савецкі ходзіць часавы.

У мгле туманнай бераг правы.
За цёмнай стужкаю Днястра
Драпежны вораг і лукавы
Навёў свой здрадніцкі зарад.

І яго дражнячы напевам,
Лунае кліч той баявы:
На беразе на тым, на левым
Савецкі ходзіць часавы.

Настала жудасьці мінута:
Упаў ад кулі наш салдат...
Ды ня уцёк забойца люты
Ад справядлівага суда.

Ці то сярод яму падобных,
Ці то адзін ён—заўсягды
Пад віхры думак цёмных
злосных
Ўстаюць жахлівасьці сьляды:

Там, пад Днястром, у мгле
туманнай,
Ён чуе кліч наш баявы,
І той-жа, позна то ці рана,
Савецкі ходзіць часавы.

З-за Днястра куляю
Зона бой забіты
Савецкі часавы
Паведаньне
з трышчы.

Дзялян Бедны

У дзень дзесяцёхгодзьдзя прывітаньне слаўнай
Чырвонай арміі ад ленінскіх унукаў.

ПРАВЕРЦЕ, ШТО ВЫ ЗРАБІЛІ.

(Ліст ЦБ ЮП да ўсіх піонэраў і дзяцей *).

Слаўная Рабоча-Сялянская Чырвоная армія 23-га лютага сьвяткуе свой 10-гадовы юбілей.

Як раней, так і цяпер Чырвоная армія пільна ахоўвае заваёвы Кастрычніка і ўсямерна замацоўвае абароназдольнасць СССР.

Чырвоная армія пад кіраўніцтвам свайго правадыра—Усесаюзнай камуністыч-

Калі вы яшчэ пакуль што дрэнна займаецеся гэтай работай, прымеце ўсе магчымае, каб узмацніць яе ў сваіх атрадах.

Няхай 10-годзьдзе Чырвонай арміі будзе пачаткам арганізацыі новых вайсковых куткоў у атрадах і школах. Арганізуйце новыя стралковыя гурткі. Старэйшыя піонэры, ідзеце на курсы

па топографіі, першай дапамогі, вайскова-хэмічнай справе, сыгналізацыі і г.д. Широка распаўсюджвайце сярод ўсіх дзяцей паходы і вайсковыя гульні!

Няхай сувязь паміж піонэрамі і часткамі Чырвонай арміі і Чырвонага флёту стане неразруйнай і жывой.

Няхай піонэры, а за імі ўсе дзеці Савецкага Саюзу будучь сьведома і арганізавана ўдзельнічаць у справе ўмацаваньня абароны краіны.

Адзначаўце дзень Чырвонай арміі на-

ведваньнем вайсковых частак, наладжвайце спецыяльныя дзіцячыя ранішнікі і вечары, прысьвечаныя нашым абаронцам—чырвоным ваякам. Адчыняйце выстаўкі, якія будуць паказваць дасягненні піонэраў у справе вайскавай падрыхтоўкі.

Піонэры! Усе, як адзін, разам са ўсімі дзецьмі на дэманстрацыю!

Піонэры! Бліжэй к Чырвонай арміі! Піонэры! Набывайце вайсковыя веды!

Піонэры! Вучэцеся ўцягваць усю дзіцячую масу ў вайсковую работу!

Да ўмацаваньня абароны Савецкага Саюзу—будзьце гатовы!

ЦЭНТРАЛЬНАЕ БЮРО
ЮНЫХ ПІОНЭРАЎ.

Вы павінны ўмець карыстацца працівагазам.

най партыі (б), пры ўдзеле ўсіх працоўных краіны, стала непераможнай сілай. Гэта ўзброеная сіла зможа з аружжам у руках адстаяць справу будаўніцтва соцыялізму ў СССР.

Піонэры! У дзень 10-ай гадавіны Чырвонай арміі праверце, што вы зрабілі па вайскавай падрыхтоўцы. Як вы змаглі выканаць наказ Цэнтральнага Бюро ЮП? Ці ўсе вы пачалі актыўна вучыцца вайскавай справе? Ці добра ў вашых атрадах праводзіцца санітарная работа, топографія, сыгналізацыя, стралковая справа? Ці знаёмы вы з жыццём, вучобай і бытам Чырвонай арміі?

*) Прачытаць ва ўсіх атрадах і фарпостах.

У РУКАХ У НАС ВІНТОЎКА.

Гэты невялікі атрад з 23-х піонэраў, які праводзіць сваю працу ў маленькім пакоіку на адным з двароў пляцу Волі, нічым, здаецца, не адрозьніваецца ад іншых атрадаў.

Тыя-ж дзіцячыя абліччы з увагай слухаючыя ў гэты момант справядзачу павадыра аб пасяджэнні савету атраду, той-жа звычайны шум у часе сходу, тыя-ж спрэчкі.

Але варта толькі зайсьці на сход чырвонаармейцу — прадстаўніку падшэфнай роты сувязі Н-скай дывізіі, як спрэчкі спыняюцца самі сабой, а ўсе піонэры сьціхаюць. За кароткі час свайго сатаварыства з ротай яны навучыліся любіць апошнюю, і заўсёды рады зьяўленьню прадстаўніка ад чырвонаармейцаў.

— Ну, як? будзем сёньня страляць?

— Прыдзеца вам, хлопцы, крыху пачакаць з стральбой. Вінтоўка, якой вы карыстаецеся, трэба будзе яе аддаць майстру...

— Эх, хутчэй-бы спаборніцтва наладзіць. А ведаеш, Дзімка, — зьвяртаецца адзін піонэр да павадыра, — я ўчора пры стральбе тры разы папаў у цэль.

Піонэры атраду пры Белдзяржгандлі за апошні час падружыліся з вінтоўкай у поўным сэнсе слова. Яшчэ які-небудзь месяц назад яны пры першым знаёмстве з вінтоўкай без некаторага смуту зіралі на яе. Амаль прадстаўлялася мым, як-жа яны пазнаёміцца з яе і ўжываць.

Але калі чырвонаармейцы зьбіраюцца на зборы атраду і занятках няў гутарку аб ка-вінтоўкай, паказаў як яе разабраць па частках, піонэры, якія ўважліва сачылі, заварушыліся ўсе.

— Дай мне, мне, — пачулася зусім бакоў, і за хвіліну вінтоўка была ізноў

складзена дзіцячымі рукамі бяз усякай дапамогі.

Вазьмеце, напрыклад, піонэра Штэймана, якому на выгляд ня больш 10-ці гадоў. Гэты невялічкі хлопчык ведае па назвах усе часткі вінтоўкі, нават самыя дробныя. Скажам, бірае і наогул ка-вінтоўкай ня дарослага. Так нэры атраду гандльбеле.

Сваіх вайсковых прылад, і нават кутка вайсковага, хлопцы ня маюць. Затое яны праводзяць увесь вольны час ў вайско-скай пакоі, што нале-жыць мясцкому, карыстаюцца вінтоўкаю, якая там маецца, вывучаюць вайсковыя плякаты ды інш.

У атрадзе маецца звычайна „Малады лятун“, якое рэгулярна займаецца чытаньнем літаратуры аб паветраным флёце і зараз занялося пабудовай мадэлі плянэру.

З такімі рэчамі, як працівагаз, маршыроўка ды інш., піонэры знаёмы як ня трэба лепш. У бліжэйшы час атрад мае наладзіць выпярэдніцтва сярод піонэраў на самае доўгае прабываньне ў працівагазе і найбольш хуткі разбор вінтоўкі.

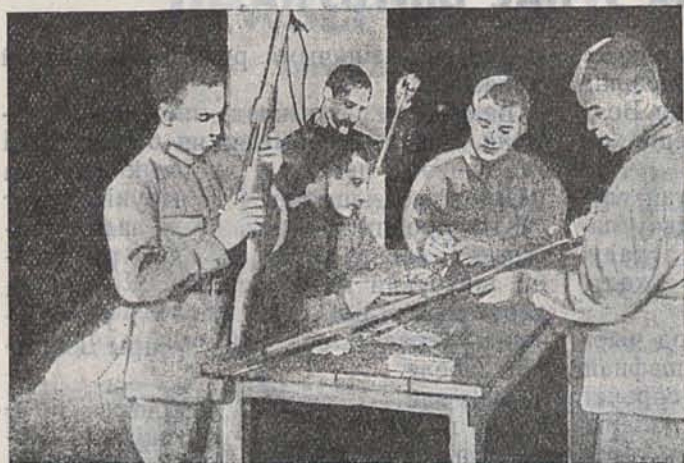
Старэйшыя піонэры наведваюць вайсковы гурток, які існуе пры камсамольскай ячэйцы, дзе вывучаюць вайсковую справу больш падрабязна.

Чытач можа падумаць, што піонэры гэтага атраду патрацілі шмат часу на тое, каб дамагчыся такіх дасягненьняў у вайскавай справе.

— Зусім не. Ваенізацыя пачала праводзіцца ў гэтым атрадзе толькі ў сярэдзіне сьнежня мінулага году.

Такім чынам, піонэры Белдзяржгандлю даказалі, што дзеля азнаямленьня з вайскавай справай не патрэбен доўгі час, трэба толькі мець жаданьне і кіраўніка.

Я. З.

„Чырвонаармейцамі

мандзіра ўзводу. Ён вам растлумачыць.

Прыветлівы камандзір узводу. Гаворыць:

— Ну, што-ж—пачын добры. Галоўнае ў Чырвонае арміі— дысцыпліна. Вы павінны будзеце выконваць усе загады чырвонаармейца, які будзе прымацаваны да вас у якасці камандзіра аддзялення. Працоўны дзень наш—8 гадзін. Вось ваш камандзір.

І новыя чырвонаармейцы—пioneerы зьявяна „КІМ“ накіраваліся ў казарму. Вечарам больш ніхто нічога і не даведаўся. Ведалі толькі, што падняцца трэба а 6-й гадзіне, класьціся спаць у 11^{1/2} г.

* * *

6 гадз. раніцы. Прагучэў сыгнал. Аддзялены камандзір разбудзіў усіх. Ня хочацца ўставаць піонэрам. Але досыць было толькі пачуць, як Шурка Катляроў крыкнуў:—„Якія-ж з нас чырвонаармейцы?“, як усе пачалі хутка апранацца.

Прыбіраньне памяшканьня, умываньне і сьнеданьне. Настрой усіх бадзёры, усе былі ўпэўнены, што вытрымаюць і выдуць пераможцамі ў конкурсе.

Ня вычысьціўшы вінтоўкі—страляць ня будзеш.

Працаздольнае зьявяно „КІМ“ у 31-м атрадзе. Можна сказаць усю працу атраду вядзе. Трэба насыценгазету выпускаць, ці сярэд бясспрытульных працаваць, сабраць падпіску на „Беларускі Піонэр“, вылучыць дакладчыка—усё зробіцца, і добра зробіцца, так, што ўсе зьвеньні пазайздросьцяць.

Вось так і на гэты раз. Абвясціў савет атраду конкурс на лепшае зьявяно: якое лепей за ўсіх адзначыць гадавіну Чырвонай арміі. Задумаліся піонэры, што-б такое можна было правесці. І прыдумаць ня могуць. А зьявяно „КІМ“ гэта раз плюнуць. Павадыр зьявяна—Шурка Катляроў, адразу-ж плян абмазваваў. І вось інфармуе:

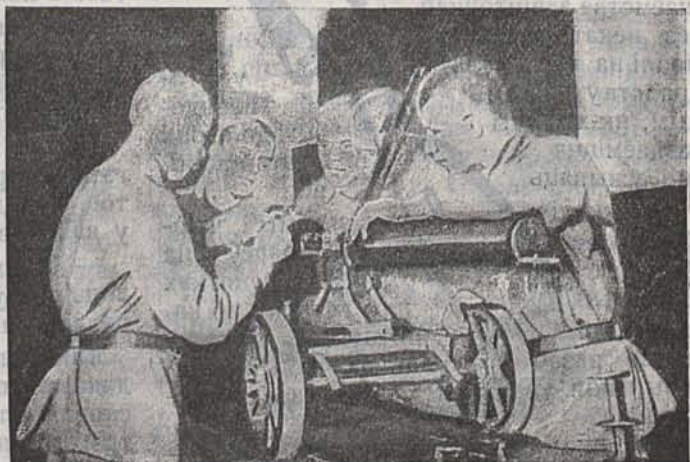
— Лепш за ўсё, калі мы зробім наступнае. Трэба будзе ўмовіцца з чырвонаармейцамі, якія прымацаваны да нашага зьявяна, каб нам правесці дзень-два ў казарме. Шляхам гэтага-ж і азнаёміцца з бытам Чырвонай арміі.

Прапанову Шуркі галасуюць: ні воднага супроць.

* * *

У 8 гадзін вечара, да казармы падышло зьявяно „КІМ“. А насустрэч знаёмы прымацаваны чырвонаармеец.

— Валяйце, хлопцы, да ка-

Каб умець страляць—трэба добра вывучаць зброю.

добрымі будзем“.

Раздалася каманда:—„на вучобу“ і нашы „чырвонаармейцы“ разам з усімі чырвонаармейцамі высыпалі на пляц. Адбываецца час строю.

Піонэры ў гэтых адносінах „спэцы“. Строй ведаюць—на яцы! І справа пайшла вельмі хутка.

— Малайцы хлопцы,—пахваліў піонэраў камандзір пасля вывучэння строю. І Шурка адразу-ж запісаў гэта ў свой блэк-ноцік. Гэта будзе для журы, калі будуць разглядаць праробленую працу.

Адпачылі пяць хвілін і зноў за вучобу. Прынеслі вучэбную вінтоўку і камандзір пачаў растлумачваць. Уважліва слухаюць піонэры—стараюцца запомніць усе часці вінтоўкі. І галоўнае—побач гэта-ж самае растлумачваюць усім чырвонаармейцам. Вось дзе гонар для піонэраў!—„Займаемся тым-жа, чым самыя сапраўдныя чырвонаармейцы“.

А 9-й гадзіне ўсё пайшлі ў залю. Там адбылася політгадзіна. Політрук узводу растлумачваў усім, якое значэнне мае Чырвоная армія для Савецкага Саюзу, яе працу, яе вучобу...

Задавалі пытанні. І Жэнька Канапіліна таксама спыталася ў політрука:

Пасля дзённай працы соладка засьнеш.

Ёсць час і ў шашкі пагуляць.

— А ці жанчыну ў Чырвоную армію прымаюць?!

І політрук ёй падрабязна ўсё растлумачыў.

Пасля політгадзіны—зноў на вучобу. Вучыліся „чырвонаармейцы“ страляць з вінтоўкі. Піонэры—народ хоць і моцны, але вінтоўкі трымаць ня могуць. І на вялікі жаль „КіМаўцаў“ ім прыйшлося застацца ў ролі наглядальнікаў.

Затое чарговая гадзіна вельмі спадабалася піонэрам. Вывучалі вайсковую тактыку. Хадзілі па пляцы, перастраівалі свае шэрагі. Асабліва ўсім спадабалася каманда „кулямёт!“ Па гэтай камандзе трэба ніцам кідацца на зямлю. Ня гледзячы ні на якія абставіны—бруд на зямлі, ці што—кідайся і ўсё! Прагучэў сыгнал. Зараз будуць усе палуднаваць. Прагаладаліся піонэры—прыналеглі на зьнішчэнне яды. Быццам цэлы год ня елі.

Думалі, што пасля поўдня можна будзе крыху павесаліцца, але камандзір строга наказаў:

— Зараз мёртвая гадзіна. Ляжэце, не варушэцеся і ня дыхайце.

А спаць во як хочацца. Не прайшло і 15 хвілін—усе [па-

снули. І ня дзіва: устаць а 6-й гадзіне—ня жарты!

Пасьля мёртвай гадзіны заняліся тактыкай. Далі на зьвяно чырвоны сыцяжок, даручылі быць разведчыкамі. На полі зусім вайсковыя абставіны. Кулямёты стаяць, чутны стрэлы. І піонэры добрыя дзеве гадзіны працавалі, каб выкрыць становішча праціўніка. Пасьля падыходзілі чырвонаармейцы і хвалілі.

— Працоўны дзень скончаны!—сказаў камандзір ім у 6 гадзін вечару. Зараз пойдзем у клуб на культурную працу. Клуб у арміі завуць денкутком. Выпала так, што на гэты раз праводзілася гутарка аб хэміі і яе значэньні ў вайне. Гутарка гэта дала шмат карыснага піо-
нэрам.

Пасьля павячэралі і як мёртвыя паснулі.
„Вайсковы дзень“ удаўся на славу!

На савеце атраду доўга не размаўлялі. Відавочна было, што „КіМаўцы“ так добра выканалі атраднае заданьне, што маюць права на першую прэмію ў конкурсе.

А першай прэміяй быў падарунак ад Чырвонай арміі—самая сапраўдная вучэбная вінтоўка. На ёй чырвонаармейцы напісалі:

„Рыхтуйцеся і вучэцеся, каб быць добрымі чырвонаармейцамі!“

І Шурка Катляроў ніжэй на лістку паперы прыпісаў:

„Будзем вучыцца, падрыхтуемся і чырвонаармейцамі добрымі будзем“.

І савет атраду паверыў гэтым словам. Бо пачын ужо быў зроблены!

А. Нін.

У нас організавана ячэйка авіахіму.

Больш 2-х месяцаў працуе гэта ячэйка. Ячэйка падзелена на 2 сэкцыі: Вайсковую і Хэмічную.

Вайсковая вывучае палёт кулі, разбор вінтоўкі. Раз у тыдзень група ў 5 чалавек наведвае Дом Чырвонай арміі. Піонэры знаёмяцца з жыццём і бытам Чырвонай арміі. Там-жа маецца цір. З вялікаю ахво-

таю ўдзельнікі нашай сэкцыі стараюцца 2-3 разы выстраліць і папасыці ў самы цэнтр. І гэта часта ўдаецца нам.

Пасьля—правэрка, хто лепш?

Хэмічная сэкцыя займаецца вывучэньнем розных газаў. Ці-ж для нас ня цікава, як яны дзейнічаюць, альбо прарабіць адзін-два вопыты?

Абсталёўваюцца і цікавыя куточки, дзе відаць усё наглядна. Гэта робяць самі вучні—наша ячэйка.

Кіраўнікамі зьяўляюцца таварышы, якіх вылучыў нам Асоавіахім па нашай просьбе.

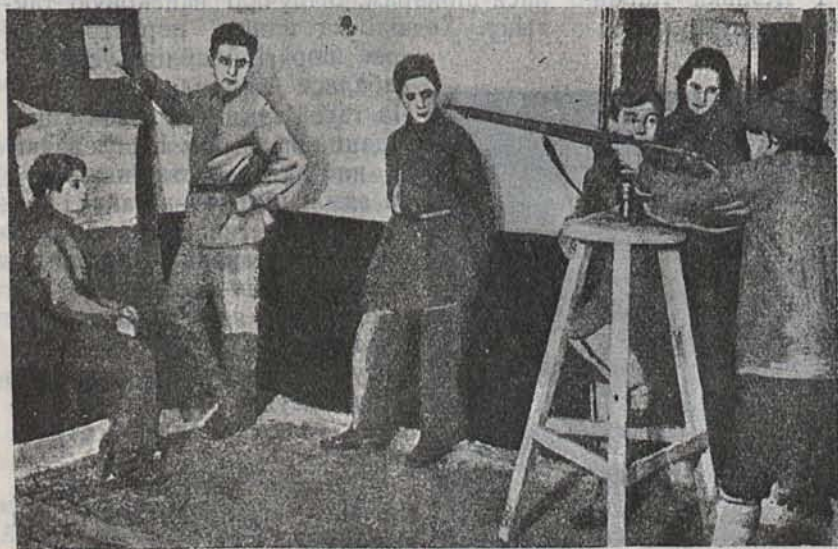
У нас робяцца і ўзносы па 3 кап. у месяц на розныя выдаткі.

Ячэйка расьце, зараз ужо ў ёй 70 чал., з іх 20 дзяўчынак.

Мятліцкі.

Умець нам трэба цэліцца, умець страляць.

(Менск, 4 школа).

У казармах, атрадах, вайсковых гуртках рыхтуем мы зьмену байцоў-юнакоў.

Вучымся даць адпор.

Сягоньня вучні 7-ай клясы ў надта добрым настроі. Ды ня дзіва: сёння 7-ая кляса пойдзе да дапрызыўнікаў і будзе там вучыцца страляць з вінтоўкі! Хіба-ж гэта ня радасьць? Столькі мы заняткаў прысьвяцілі гэтай вінтоўцы, а большасьць з нас нават ня трымала яе добра ў руках. А цяпер вось прыдзецца страляць з яе, праверыць сваю здольнасьць.

Дзень удаўся ня надта добры, праўда, мороз быў ня вельмі вялікі, затое вечер вельмі-ж сярдзіты.

Вучні сьпяшаюцца... Губляюць галёшы... Вось сустракаюцца з дапрызыўнікамі...

— Ідзеце, там нашых 2 чалавекі, мы пакінулі 5 вінтовак і патроны на кожнага,— сказаў камандзір, які веў дапрызыўнікаў, настаўніку.

Мы прышлі на месца. На невялікіх сьнегавых узгорках ляжала 5 вінтовак, а сьпераду ля іх цэлая куча патронаў.

— Цяпер камандваньне перадаецца камандзіру з вучпункту,— абвясціў нам настаўнік.

Камандзір з вучпункту кораценька паўтарыў нам аб тым, як трэба страляць.

— Галоўнае,— кажа камандзір,— гэта пры стральбе ня трэба хвалявацца, а трэба заўсёды быць спакойным. Інакш вы ніколі не пападзеце ў цэль.

Пасьля гэтага, вылучыўшы 5 вучняў, камандзір даў ім патроны і закамандаваў: — Да стральбы, лежачы, рыхтуйся!..

Вучні падаюць ніцам, зараджваюць вінтоўкі, і пачынаецца траскатня. Вось ужо першыя 5 чалавек выпусьцілі свае патроны. — „К мішэням!“ раздаецца каманда, і ўсе, як мага хутчэй, бягуць паглядзець, куды папала яго куля.

— Толькі ў шчыт...— расказваюць адзін другому. А некаторыя, што папалі, радуецца, падскакваюць.

— Эх, каб мне хоць разік выстраліць,— думае той, хто выпусьціў усе свае патроны дарэмна.— Цяпер-бы я, мусіць, лепей прыцэліўся.

У хуткім часе патроны ўсе былі выпушчаны і вучні з вясёлым настроем звярочваліся да школы.

Я. В.

(В. Царкоўе, Рагачоўскі р.).

Дзяўчата лепш пападаюць за хлопцаў.

Вайсковы гурток у нашай школе арганізаваны толькі спачатку сьнежня. Лік удзельнікаў даходзіў да 150 чалавек. Але ў нас ня было даволі кіраўнікоў. Прышлося зрабіць „чыстку“.

У гуртку цяпер 40 чалавек.

Пачалі з вывучэння вінтоўкі, правіл стральбы.

Нядаўна было арганізавана спаборніцтва стралкоў нашага гуртка і гуртка „піонэркамуны“.

Верх узяў гурток піонэркамуны, але і нашы мала адстаюць.

— А вось хто больш выб'е ачкоў: хлопцы ці дзяўчата?—паспрачаліся некаторыя. Вылучылі двух хлопцаў і дваіх дзяўчат.

— Наша возьме,—кажуць хлопцы, стоячы з боку.

Робіцца падлік.

З магчымых 80 ачкоў, дзяўчата выбіваюць 68, хлопцы—48.

Не спадзяваліся гэтага хлопцы.

Васіль П.

(Менск, 1-я шк. Зах. чыг.)

Для дзяўчат—санітарны. Ня з вінтовак, а з лукаў.

Для хлопцаў з самага пачатку навучальнага году арганізаваўся вайсковы гурток. Прымаюць удзел толькі вучні з 3-й клясы.

Кіруе гуртком чырвонаармеец.

Для дзяўчат цікавей замінацца і вывучаць санітарную справу. Ім не адмовілі. Папрасілі доктара і ён кіруе гэтым гуртком.

—Надзвычайна цікавыя заняткі,—кажуць удзельнікі гуртка.—Мы вучымся, як рабіць перавязкі, аказаць першую дапамогу ў няшчасных выпадках.

Ці-ж мы не спатыкаемся з гэтымужыццём?

А. Ландорскі.

(М. Ляды, сямёхгодка).

Даведаліся піонэры нашага атраду, што ў многіх мясцох праводзяцца конкурсы на лепшага стралка.

А чаму-ж нам не правесці?

Узьнімаецца пытаньне на сходзе атрада. Вінтовак у нас няма.

Прынята прапанова: „Няхай кожны піонэр зробіць лук для сябе“.

Кожны стараўся зрабіць як найлепш, каб пры стральбе ўзяць не апошняе месца. Быў пасьля вызначаны і дзень спаборніцтва. Дачакаліся і вынікаў.

— Той, хто зрабіў лепшы лук, той лепш і пападаў.

Лепшым стралкам выданы прэміі.

М. Міт.

(Віцебск, атрад кустпрома № 4).

К. Варашылаў—камісар па вайсковых і марскіх справах Саюзу ССР.

СПРАВА МАЙСТРОЎ БАЇЦЦА.

(Як атрад імя Сталіна рыхтуецца да гадавіны Чырвонай арміі).

На гэты раз атрад імя Сталіна пачаў работу свачасова. На савеце атрада Стась гаварыў:

— 10-я гадавіна Чырвонай арміі блізка. Нам трэба адзначыць гэтае свята ня толькі гутаркамі і дакладамі, а давайце падрыхтуем да гэтага дня плякаты, модэлі, давайце аздобім пакой атрада, уцігнем усіх дзяцей у гэтую справу.

Прапанова Стася прынята. Заданьні дадзены, а праз 2—3 дні ўжо былі сабраны розныя часопісі, на сталох ляжалі лісты белай паперы. Пайшлі ў ход ножны і клей, малаток і цвёкі.

Ці ведаеце вы, што такое фото-монтаж?

Піонэры дасталі некалькі старых часопісяў: „Прожэктар“, „Огонёк“, „Авиация и Химия“. Выразалі з іх фото-здымкі, якія малявалі быт Чырвонай арміі і зманціравалі (сабралі і разьмеркавалі) іх на вялікім лісьце белай паперы, а паміж здымкаў было напісана вялікімі літарамі: Дзень у Чырвонай казарме.

Праўда, добры фото-монтаж не адразу ўдалося зрабіць. Уся загваздка была ў тым, каб як найлепей разьмеркаваць фото-здымкі. Ніколі ня трэба іх клеіць у радок—лепш за ўсё разьмяркоўваць іх у шахматным парадку альбо ў выглядзе круга. Іншы раз карысна скарыстаць ня увесь здымак цалкам, а толькі частку яго. Піонэры нашага атрада з вялікага здымка, які маляваў манэўры, выразалі адну фігуру будзёнаўца на кані,—гэты малюнак вельмі добра вылучаўся на белай паперы пляката. Самы тэкст лэзунга ня пішацца зверху ў адну лінію, а па ўсяму плякату пад здымкамі.

Такіх фото-монтажаў у атрадзе імя Сталіна было зроблена тры.

„За вінтоўкай і вучобай“ (у ім былі сабраны ўсе здымкі з жыцця Чырвонай казармы).

Другі — „Чырвоная армія на варце заваёў Кастрычніка“ (тут былі сабраны здымкі баёў і манэўраў Чырвонай арміі—плякат гэты ў карцінках паказваў гісторыю Чырвонай арміі за 10 гадоў).

Трэці — „Чырвонаармеец—таварыш піонэра“ (здымкі сатаварыства Чырвонай арміі з піонэрамі).

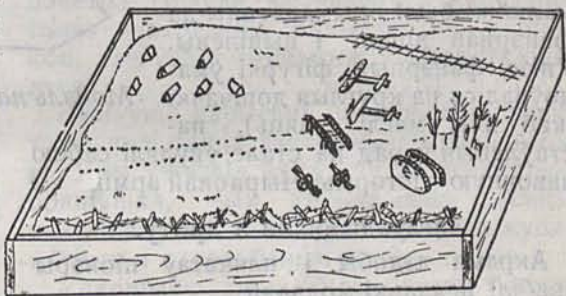
Гэтыя фото-монтажы былі разьвешаны на сьценах піонэрскага пакою. Але на адных фото-монтажах далёка не заедзеш.

Вось чаму піонэры падтрымлівалі Алеся—мастака атрада, калі ён прапанаваў зрабіць.

Партрэты з гіпсу.

І на самай справе, вялікія партрэты правадыроў Чырвонай арміі каштуюць дорага—не па кішэні нашаму атраду, ды і рамак для партрэтаў ня было ў атрадзе, а калі так, то і ўзяліся піонэры за падрыхтоўку гіпсавых рам.

Робіцца гэта так.

Модэль скрынкі, якая служыла полем для вайсковых падзей.

Для круглых партрэтаў бярэцца міска альбо талерка, для квадратных—кавалак гладкай дошкі, берагі якой абабіты тоўстай паперай. На дно пасудзіны альбо дошкі (форму) кладзецца выразаны з часопісі партрэт правадыра. Месца навокал партрэта намазваецца маслам альбо вазелінам, гэта для таго, каб гіпс ня прысох да сьценак формы. Калі ўсё гатова, у другой пасудзіне разводзяць гіпс (спачатку наліваюць ваду, а пасля насыпаюць гіпс, увесь час мяшаючы гэтую масу. Гіпс павінен быць густы, як сьмятана), а пасля заліваюць ім форму. Цераз поўгадзіны гіпс зусім высыхае

і лёгка адстае ад формы, і такім чынам, выходзіць прыгожы партрэт на гіпсе.

Бязумоўна, перад заліўкай трэба падрыхтаваць кручок з дроту, які ўсаджваецца ў адліўку покуль гіпс яшчэ не засох і ўяўляе сабой вадкую масу.

На гэтым кручку пасля вісіць партрэт. Пры рабоце трэба ўсё рабіць борзда, бо гіпс хутка сохне.

Фанэрная дыяграма.

Ужо знаёмы нам мастак Алесь нарысаваў на паперы 10 фігур чырвонаармейцаў. Тут і гвардзец 18-га году з кулямётнымі істужкамі цераз плячо, і адважны франтавік 20-га г. са штыком наперавес, які ідзе на Калчака, і баец 19-га году верхам на кані, а ў руках лёзунг „Пролетары, на каня!“, і чырвонаармеец 24-га году ў новай ангельскай шынелі, і баец 28 году з працівагазам на твары,—усе гэтыя малюнкi былі прымацаваны да фанэрнай дошкі і выпілены. Унізе фанэрныя фігуркі ўмацоўваліся на круглыя дошчачкі (каб яны маглі стаяць), пастаўленыя ў рад на сталае, уяўлялі сабою навочную гісторыю Чырвонай арміі.

Загараджэньне з дроту.

Акрамя аздобы і плякатаў піонэры зрабілі некалькі модэляў.

Чацьвертае зьвяно зрабіла шырокую, плоскую скрынку, куды быў насыпаны пясок. Гэта скрынка ўяўляла сабою адначасова і поле вайсковых падзей і мірныя лягеры.

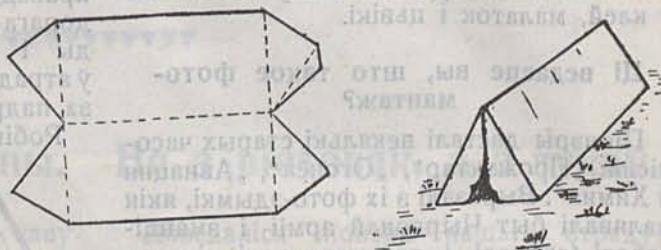
Ля краёў скрынкі цягнуліся загараджэньні з дроту.

З драўляных палачак таўшчынёю з карандаш, зроблены былі козлы (усе моделі зьбіраліся дробнымі цывічкамі, якія ўжываюцца шклярамі), а паміж імі нацягнуты дрот, дзе дроту не хапала, нацягнута звычайная нітка. Усю скрынку з пяском перарэзала „рака“—равок у пяску, на дно якой паложана валавяная папера, якая ўяўляла сабой ваду. Цераз гэту „раку“ быў перакінуты лёгкі мосьцік вайсковага тыпу. Бярвеньнямі для маста былі таксама палачкі.

Усё астатняе поле займалі палаткі. Палатка робіцца з квадратавага кавалку

белага палатна альбо паперы, які складваецца папалам і ўмацоўваецца на двух трыкутніках з дроту.

Але самае цікавае ва ўсёй гэтай выставы была модэль *танка*. Піонэры выконвалі яе па малюнку, які быў знойдзены ў часопісі. Бакавыя сьценкі былі зроблены з тоўстага кардону, а самы корпус склеены з доўгага простакутнага кавалка шчыльнай паперы. З абодвух бакоў танка было прыклеена многа вузкіх палосак паперы, якія ўяўлялі сабой ланцуг танка. Увесь танк быў абмалёваны ў зялёны колер, а чорным атрамэнтам былі намалёваны дзьверы і жаралы пушак.

Модэль палаткі з сярэдзіны і ў гатовым выглядзе.

Акрамя гэтых галоўных модэляў, якія рабіліся калектыўна некалькімі піонэрамі адразу, многія падрыхтавалі да гэтага сьвята і свае работы.

У атрад былі прынесены штук 5 моделей. Тут былі аэрапланы, зробленыя з дрэва альбо бляхі, адна модэль пушкі, штучна выразаная з дрэва, і модэль грузавіка.

Акрамя ўсяго гэтага піонэры дасталі ў падшэфнай частцы два працівагазы, розныя ўзоры куляў, была знойдзена разборная модэль вінтоўкі і ўсё гэта было разьвешана ў атрадзе.

Работа ў атрадзе імя Сталіна яшчэ ня скончана. Некаторыя яшчэ зьбіраюцца зрабіць газа-ўкрыцьцё (па малюнку ў вайсковай часопісі). Усё ўкрыцьцё павінна зьмяшчацца ў невялікай скрынцы з пяском, адзін бок якой шкляны, каб можна было заглянуць у сярэдзіну ўкрыцьця. Некаторыя пачалі рабіць моделі з палак.

Мы раім усім атрадам скарыстаць наш вопыт і падрыхтавацца так да дня Чырвонай арміі, як мы.

І. Богін.

ТЭХНІКА І ВАЙНА.

У будучай вайне, да якой увесць час рыхтуюцца імперыялістычныя дзяржавы, адну з самых галоўных роляў адыграе, бязумоўна, ваенная тэхніка. „Сухаземныя браняноскі“, вялізныя дальнабойныя гарматы, самалёты, атрутныя газы ды інш.,—вось тыя прылады, якія будуць ужывацца ў часе вайны.

У гэтым нарысе мы спынімся на некаторых сухаземных і паветраных машынах, якія прыдуманы „культурнымі“ находамі для знішчэння людзей.

Найбольш цікавай сухаземнай машынай зьяўляецца „сухаземны браняносец“, ці, як яго называюць, „танк“¹). Танк—гэта сапраўдная рухомая цытадэль (крэпасць), пакрытая сталёвай броняй і ўзброеная гарматамі і кулямётамі. Галоўным механізмам танка зьяўляецца рухавік унутранага згарання (як і ў аўтамабілі), які, пры дапамозе асобнай перадачнай прылады, круціць вост танка, на якіх насаджаны махавікі (колы).

З абодвух бакоў танка на гэтыя махавікі насаджаны бясконцавыя істужкі, так званыя „вусяніцы“, якія і дазваляюць танку перасоўвацца па якой хочаш мясцовасці.

Звычайна колавая механічная павозка, як, напрыклад, аўтамабіль, перасоўваюцца па дарогах, дзе цвёрды грунт дае магчымасць колам зацапіцца за гэты грунт. Калі-ж грунт ня цвёрды, рыхлы (напр., у дажджлівае надвор'е), дык колы пачынаюць „буксаваць“, г. зн. круціцца на адным месцы. Танк ня мае гэтае заганы. Дзякуючы сваім вусяніцам, на якіх маюцца асобныя выступы, ён можа перасоўвацца і па цвёрдым, і па рыхлым грунце. Для танка няма перашкод... Яму ня страшны ні канавы, ні ласы, ні нават няглыбокія ручаі. Усюды ён ідзе вольна...

Усе танкі падзяляюцца на тры групы: лёгкія—вагаю ад 5—8 тон²), сярэднія—12—18 тон і цяжкія ад 30—60 тон, прычым хуткасць перасоўвання іх розная. Так, напрыклад, лёгкія танкі могуць прай-

сці да 45 км. у гадзіну, а цяжкія толькі 5—8 км., але затое яны могуць свабодна прайсці праз густы лес, больш высокі ўзгорак, шырокі роў.

Танкі пакрыты сталёвай броняй, якую не прабіваюць кулямётныя і стрэльбавыя кулі. Заўсёды пярэдня частка танка мае больш трывалую броню, таўшчыня якой дасягае 50 мм. З бакоў, а таксама згары і знізу броня больш тонкая (15—20 мм.). Лёгкія танкі ўзброены кулямётамі, цяжкія маюць і гарматы.

Для таго, каб людзі, якія змяшчаюцца ў сярэдзіне танка, маглі бачыць і страляць, у броні зроблены шчыліны для гармат і кулямётаў, а таксама для агляду мясцовасці.

Працаваць у танку вельмі цяжка, бо ад работы матара награвецца вельмі паветра. Праўда, звычайна ў сярэдзіне танка знаходзіцца радыатар¹) з душніком, але ўсё-ж гарачыня дасягае 60 градусаў.

Вялікую карысць прыносяць танкі тады, калі пад іх заслонай наступае пяхота. Яны ўносяць суматоху ў шэрагі супраціўніка, чым карыстаецца часець, якая наступае, знішчаючы ворага кулямётным і стрэльбавым агнём.

Упяршыню танкі былі ўжыты ў мінулую вайну ў 1916 г. ангельцамі. Цяжка апісаць тое ўражанне, якое зрабілі гэтыя вялізныя машыны на нямецкіх салдат. Байцы перад імі проста ўцякалі, але недалёка, бо гураганны артылерыйскі і кулямётны агонь касіў іх, як траву. Так, напрыклад, у часе аднаго бою танкавыя атрады ангельцаў знішчылі за 2-3 гадзіны каля 7-мі дывізіяў немцаў.

Але „ня так чорт страшны, як яго малююць“. Паступова навучыліся змагацца і з танкамі, і к канцу вайны бывалі выпадкі, калі іх лёгка бралі ў палон, ці руйнавалі зусім. У часе грамадзянскай вайны было некалькі выпадкаў, калі нашы чырвонаармейцы бралі ў палон белагвардзейскія танкі на паўднёвым фронце, у Крыме. Такія выпадкі былі і пад Ленінградам у часе барацьбы з Юдэнічам. Адважныя чырвонаармейцы

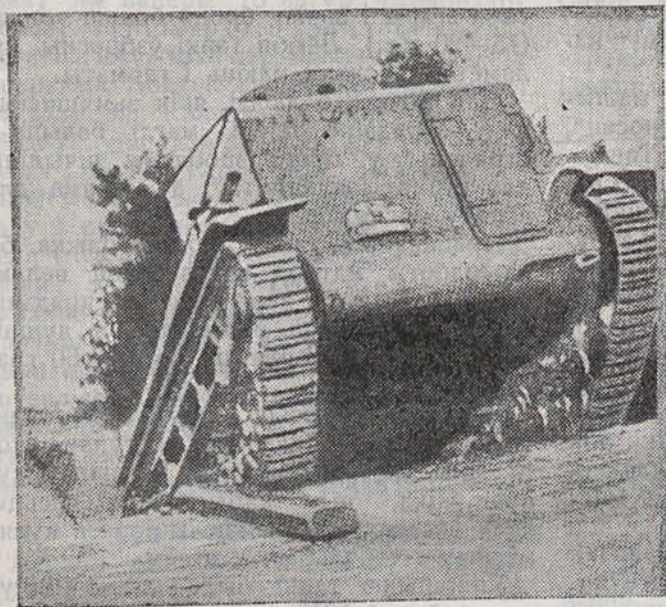
¹) Танк— слова ангельскае. Пабеларуску значыць—бак ці цыстэрна.

²) Адна тона=61 пуду.

¹) Ахаладзіцель.

ўзлазілі на танк і забівалі яго абаронцаў праз шчыліны ў броні.

Як-жа змагацца з танкам? Найбольш моцным і страшным супраціўнікам для танка з'яўляецца артылерыя. Артылерыйскі знарад разьбівае броню танка і пасля некалькіх стрэлаў можа зусім зруйнаваць яго і перабіць усю каманду. Апрача таго, вусяніцу можна прабіць, бранябойнымі кулямі, ці разьбіць ручнымі гранатамі. Тыя месцы, дзе знаходзяцца найбольш важныя часткі танка—

Танк у паходзе.

рухавік, бак з бэнзынаю, радыатар, а таксама байцы—можна паражаць праз тыя шчыліны, якія знаходзяцца ў броні...

Вось адзін выпадак баявой работы танка: у часе імперыялістычнай вайны аднаму ангельскаму танку трэба было прабіць шлях пяхоце на нямецкім фронце. Танк пайшоў у бой. Але камандзір танка заўважыў, што немцы абкружылі танк. Што рабіць? Трэба ўцякаць. Камандзір павярнуў танк і спусьціўся ў акоп. Раптам слуп агню апаліў твар афіцэра і страшэнны выбух раздаўся пад танкам. Нямецкі знарад папаў у вусяніцу і падкінуў танк так, што той стаў дыбам, а потым зваліўся вобземлю, а немцы пачалі закідваць танк запальнымі грана-

тамі і расстрэльваць яго з цяжкіх кулямётаў. Танк быў зруйнаваны...

Гэты выпадак (а такіх выпадкаў было шмат) паказвае, што і танк не з'яўляецца вельмі страшнай зброяй. Трэба толькі ведаць, як з ім змагацца.

У будучай вайне яшчэ больш вялікае значэнне будуць мець самалёты і розныя атрутныя газы¹⁾.

Самалёт вынайздзен толькі 25 год таму назад амэрыканцамі бр. Райт, але і за гэты кароткі час авіяцыя²⁾ зрабіла вялізныя поспехі.

Уяўляючы самалёты былі ўжыты для вайсковых мэт у Балканскую вайну, але асабліва пашырыліся яны ў мінулую вайну 1914—18 г. г.

Аднэй з галоўных задач авіяцыі з'яўляецца налёт на глыбокі тыл супраціўніка. Для гэтай мэты ўсе дзяржавы будуць вялізныя самалёты-бомбавозы, якія, дзякуючы сваім магутным матарам, могуць залятаць далёка (на 800—1500 км.) у тыл супраціўніка і руйнаваць бомбамі яго гарады, чыгункі, заводы, склады ды інш. Адным з вялізарнейшых у сьвеце бомбавозаў з'яўляецца французскі бомбавоз „Супэр-Голіаф“. Ён мае чатыры рухавікі па 500 конскіх сіл кожны і можа

лётаць без перапынку з хуткасцю 170 км. у гадзіну. Апрача запасу бэнзыны, ён можа ўзяць з сабою 2 тоны бомбаў.

Бомбы, якія ўжываюцца для кідання з самалётаў, маюць страшэнную моц. Напрыклад, бомба вагою ў 300 кгм. (17½ пуд.) можа ўтапіць самы вялікі морскі карабель—дрэдноўт.

Як-жа абараніцца ад бомбавозаў, якія часцей за ўсё налятаюць ноччу? Як не падпусьціць іх да свайго гораду?

Для змаганьня з начнымі налётамі ўжываюць прожэктары³⁾, якія, асьвятляю-

¹⁾ Аб газах гл. „Бел. Піон.“ № 14 за 1927 г.

²⁾ Лятаньне ў паветры.

³⁾ Прожэктар — надзвычайна моцная крыніца сьвятла, зьмешчаная ў асобнай прыладзе, якая адкідае праменьні сьвятла на далёкую адлегласьць.

чы самалёт, даюць магчымасьць па іх страляць. Для абстрэлу самалётаў ужываюцца асобныя „зэнітныя“ гарматы.

Але самым галоўным сродкам змаганьня зьяўляецца самалёт - зьнішчальнік.

Самалёт - зьнішчальнік адрозьніваецца ад іншых сваёй лёгкаю вагою і хуткасьцю палёту (200—300 км. у гадзіну¹). Ён узброен кулямі, тамацаваным нярухома, з прычыны чаго лётнік можа страляць толькі ў тым кірунку, куды ляціць самалёт. Заўважышы варожы самалёт, зьнішчальнік шпарка паднімаецца ў паветра і ўступае ў бой з ворагам. Падняўшыся значна вышэй ворага, зьнішчальнік ястрабам кідаецца на яго і зьнішчае супраціўніка кулямістым агнём.

Самая вялікая бомба; зьвярнеце ўвагу на яе вышыню ў параўнаньні з чалавекам.

У мінулую вайну асабліва адзначыўся адзін нямецкі лётнік, які зьбіў такім чынам 80 варожых самалётаў. Яго празвалі „Чырвоным чортам“ за тое, што ён афарбаваў свой самалёт у чырвоны ко-

¹ Самым борздоходным самалётам зьяўляецца амерыканскі „Самалёт-знішчальнік“ Нэві Курціс Нэсэр. Ён мае рухавік у 500 конскіх сіл і можа ляцець з хуткасьцю да 500 км. у гадзіну.

**Праз ахвяры і перамогі Чырвоная армія прышла да мірнага будаўніцтва, дала магчымасьць табе вучыцца і разьвівацца.
Любі Чырвоную армію!**

лер. Саюзьнікі абяцалі вялікую ўзнагароду таму, хто зьнішчыць яго, аднак нікому не ўдалося гэта зрабіць.

Паветраны флёт будзе самай грознай зброяй у будучай вайне. У сучасны момант усе імперыялістычныя дзяржавы трацяць шмат грошай на пабудову паветранага флёту і ўзбраеньне сваіх арміяў.

Супроць каго будучь накіраваны гэтыя самалёты, атрутныя газы, танкі ды інш.? Зразумела, супроць нас—працоўных Савецкага Саюзу. І наогул супроць працоўных усіх краін, якія будучь уцягнуты ў бойку.

Усімі сіламі капіталістыя стараюцца ўцягнуць нас у вайну. Мы ня хочам вайны. Мы заняты мірнай справай. „Але, калі хочаш міру—рыхтуйся к вайне“. Вось чаму павінны рыхтавацца і мы.

Наша ваенная тэхніка слабей за тэхніку капіталістых, але трэба помніць, што ў будучай вайне перамога ня той, хто ўзброены з ног да галавы, а той, хто апрача добрага тэхнічнага ўзбраеньня будзе мець у сваіх руках магутнае політычнае аружжа.

Наша рабоча-сялянская Чырвоная армія ў апошняй сусьветнай вайне зьнішчыць вайну. Сусьветная рэволюцыя раз і назаўсёды спыніць крывавае сутычкі і ўзаемнае зьнішчэньне народаў.

Вількін.

Чытачы!

У нашай часопісі друкавалася, як зрабіць некаторыя моделі, прылады, даваліся парады, што можа кожны зрабіць сам.

Ці прабавалі вы зрабіць якую-небудзь рэч па парадах „Беларускага Піонэра? Калі ўдалося што-небудзь зрабіць,—напішы ў рэдакцыю, што ты зрабіў і што цябе яшчэ цікавіць.

ВАЙСКОВЫЯ ГУЛЬНІ.

Бой за Перакоп.

У гэтай гульні можа прымаць удзел уся гарадзкая альбо раённая арганізацыя піонэраў, а таксама вучні і неарганізаваныя дзеці.

Гэта гульня патрабуе папярэдняй падрыхтоўкі, выбару месца, разьмеркаваньня абавязкаў. Таксама трэба дагаварыцца і з мясцовай уладай.

Лепш за ўсё гульнію праводзіць у мясцовасьці, дзе ёсьць лёс альбо кусты, там, дзе маюцца горкі, канавы і інш., для таго, каб можна было схаватца.

За тыдзень да гульні вядзецца запіс жадаючых прыняць удзел.

Прымаючыя ўдзел у гульні разьбіваюцца на дзьве групы: Чырвоную армію, якая вядзе наступ на Перакоп, і белавардзейскую армію Ўрангеля, якая абараняе Перакоп. Абедзьве партыі маюць свае штабы і сваіх правадыроў. У Чырвонай арміі Будзёныя і Варашылаў, у белай арміі—Ўрангель і др. белавардзейскія генэралы. Арміі разьбіваюцца на аддзяленьні, узводы і роты, і маюць сваіх узводных камандыраў; у кожнай баявой адзінцы (рота, узвод) маюць свае значкі: напрыклад, пяхота—сіні, кавалерыя—чырвоны, кулямётчыкі—жоўты, хімакаманда—белы і г. д. Абедзьве партыі маюць санітарныя часткі. Умоўны знак санітараў—белая павязка з чырвоным крыжам.

Апісаньне гульні.

Гульня пачынаецца з парадку арміі перад боем. Чырвонаармейцы маюць на левай руцэ чырвоную павязку. Белая армія мае на правай руцэ белую павязку.

Пасьля парадку белыя накіроўваюцца да раней вызначанага пункту, які зьяўляецца Перакопам.

Па прыходзе на месца, белыя выстаўляюць заставы, караулы, і робяць для сябе ўмацаваньні. У асяродку гэтае крэпасьці знаходзіцца штаб, у штабе—сьцяг. А цераз паўтары гадзіны пасьля таго, як белыя ўмацоўваюцца, на вайсковым полі выступае Чырвоная армія. Спачатку яна пасылае разьведкі, затым пераходзіць у наступленьне.

У выпадку, калі Чырвонай арміі ўдасца адабраць сьцяг у белых, гульня лічыцца скончанай.

Умовы гульні.

У кожнага піонэра адной альбо другой арміі на грудзях маюцца, апрача наштых трохкутнікаў, кардонныя нумаркі.

Нумаркі можна ў белых зрабіць няцотныя, а ў чырвоных—цотныя. Нумаркі прымацоўваюцца на грудзях так, каб іх можна было лёгка зьняць.

Той, у каго адбіраецца нумарок, пераходзіць у палон другой партыі і з гульні выбывае.

Калі ў лагер аднае з партыі пападае дошчачка з надпісам цэлай часткі, частка лічыцца ў палоне і з гульні выбывае. У гульні дазваляюцца ўсякія рухі з боку піонэраў, і той піонэр, якому ўдасца вырвацца з рук ворага з сваім нумарком, прымае далейшы ўдзел у гульні. Калі сьцяг захапіць ня ўдасца, то гульнію выйграе тая партыя, у якой будзе большая колькасць захопленых нумаркоў.

У гэтай гульні неабходзен удзел чырвонаармейцаў. Яны будуць тлумачыць піонэрам: прызначэньне частак, удзел той альбо другой часткі ў наступленьні, як азнаёміцца з мясцовасьцю і г. д. Усё гэта прынясе вялікую карысьць піонэрам.

Сакрэтны дакумант.

Поле для гульні можа мець у даўжыню 25—50 мэтраў, шырыня асаблівага значэньня ня мае. Колькасць удзельнікаў у кожнай групе не павінна быць большай за 20—25 чалавек.

Разьведчыкі, аднолькавыя па ліку людзей, займаюць месца з 2-х бакоў пляцоўкі, на зараней вызначаных лініях. Паміж імі ў асяродку кладзецца рэч, якая ўяўляе сабою сакрэтны дакумант.

Па камандзе кіраўніка, права-фланговыя бягуць к дакуманту і стараюцца яго захапіць, г. зн. схапіць яго і прыбегчы к свайму фронту. Калі вораг „запятнае“ (вытне чым-небудзь небаюча) схапіўшага дакумант да пераходу яго за рыску пляцоўкі, то апошні разам з дакумантам пераходзіць у палон к той партыі, якая

выиграе. Калі-ж ён пераскочыць за рыску сваёй партыі, то дакумант пераходзіць у палон да яго партыі.

Пераможаны кладзе дакумант на старое месца і гульня працягваецца да тых часоў, пакуль усе ўдзельнікі не пабываюць у разведцы. Армія з вялікай колькасцю палонных лічыцца пераможай.

„Ваен-спэцы“.

Павадыр называе адну за другой якія-небудзь вайсковыя рэчы, паказваючы на аднаго з гульцоў (у разбіўку). Апошні павінен указаць прызначэнне гэтае рэчы. Напрыклад, „кулямёт—страляе, штык—коле“ і г. д. Альбо наадварот: „ляціць—куля, рвецца—знарад“ і г. д. Магчымы і другія варыянты адказаў.

Словы можна паўтараць, але адказы ў працягу ўсёй гульні не павінны паўтарацца. За памылку—выхад з гульні. Тыя, хто застаецца апошнімі, выйграюць.

Цэлься лепш.

Адрэжце ад нятоўстай, няшырокай дошкі два кавалкі каля паўметра даўжыні. Палажце іх адзін на другі накрыв. Зьбеце дошкі паміж сабой цвікамі. Пад канцы верхняй дошкі палажце па невялікім абрэзку ад тэй-жа дошкі, каб крыж ляжаў шчыльна на падлозе, ня хістаўся.

Чаму ня ўсе яшчэ школы выпісваюць часопіс „БЕЛАРУСКІ ПІОНЭР“?

На гэта пытаньне дае адказ у допісе вучань з Петрыкаўскай школы Дашкевіч.

„Доўгі час вучні нашай сямігодкі ня выпісвалі і ня чыталі часопісі „Беларускі Піонэр“. На ўсю сямігодку выпісваўся толькі адзін экзэмпляр.

Але вось на адным з пасяджэнняў савету фартпосту было пастаўлена пытаньне аб выпісцы часопісі. На пасяджэнні аднагалосна парашылі правесці старанна кампанію за выпіску часопісі і, акрамя таго, вызначыць упаўнаважанага па друку.

Такая праца ў выніку дала замест 1—35 экзэмпляраў часопісі.

Для ўзмацнення выпіскі фартпост перагаварыўся з настаўнікамі малодшых класаў, каб яны на лекцыі чытаньня чыталі апавяданні з „Беларускага Піонэра“, што значна павялічае зацікаўленасць.

Толькі самі вучнёўскія арганізацыі, самі сумленныя настаўнікі і ўсе піонэры могуць зрабіць так, каб усе вучні, усе дзеці ведалі пра сваю часопіс, чыталі і пашыралі яе.

Чым-жа горшыя ўсе іншыя школы за Петрыкаўскую сямігодку?

Падпіска прымаецца ва ўсіх паштова-тэлеграфных установах, упаўнаважанымі па збору падпіскі ад Выдавецтва „Чырвоная Зьмена“; у Менску—Комсамольская, 25.

Гэтыя абрэзкі таксама прыбеце, чым мацней.

У сярэдзіне гэтага крыжа, а таксама па ўсіх яго чатырох канцох пракруцеце маленькія дзірачкі і ўстаўце ў іх добра абструганыя палачкі такой таўшчыні, каб на іх шчыльна ўзышла вялікая шпулька. Палачкі і шпульку к крыжу добра прымацуйце сталярным клеём. Палачку можна замяніць і вялікім тоўстым цвікам.

Цяпер з тоўстай вяроўкі зрабеце некалькі колец—у напярэчніку сантымэтраў 15. Канцы вяроўкі трэба злажыць разам і цесна перавязаць.

Гульцы адходзяць ад цэлі крокаў на 5—10 (гледзячы наколькі добра яны ўмеюць кідаць у цэль кольца) і кідаюць па чарзе вяровачныя кольцы, стараючыся, каб кольца надзеліся на адну з палачак.

Сьпярыша можна лічыць, што накінуўшы кольца, на якую заўгодна палачку, яму запісваецца 3 альбо 5 ачкоў.

Але, калі гульцы навучацца добра кідаць кольцы, трэба каля кожнай палачкі напісаць колькі ачкоў можа запісаць сабе гулец, які накідвае на гэту палачку кольца. Можна зрабіць, напрыклад, так: сярэдняя палачка—5, правая і левая—па 2, бліжэйшая—адно, а далейшая палачка—3, той, хто не нападзе, зьнімае ў сябе 2 ачкі, той, хто першы набярэ ў сябе ўмоўную колькасць ачкоў—той выйграе.

ЦАНА 12 КАП.

1. Выняць 5 запалак так, каб асталася 5 трохкутнікаў.

2. З гэтай лямпы перакладзеце тры запалкі так, каб атрымалася пяць роўных трохкутнікаў.

3. Задача-жарт.

Якое жаночае імя пішцаца 30-ю галос-
нымі літарамі?

4. Адгадаў (жарт).

Настаўнік: Назавеце мне незамярзату чую вадкасыць (жыдкасыць).
Вучань: Гарачая вада.

Хто пан?

(У школі Зах. Беларусі).

Інспектар (да вучня): Як ты завешся?

Вучань: Станіслау Шчупак.

Інспектар: Ты павінен вялічаць мяне пан, калі гаворыш са мной.

Вучань: Выбачайце. Тады я завуся—
Пай Станіслаў Шчупак.

5. Рэбүс.

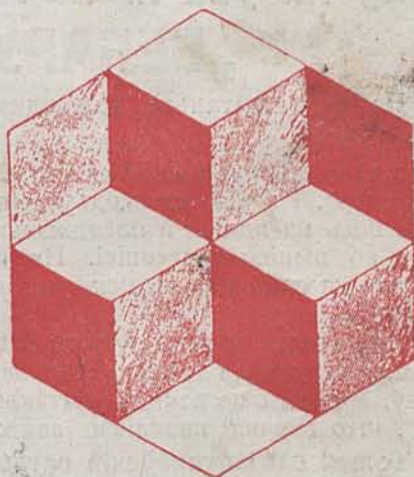

6. У краме.

Старенькая бабуля прышла ў краму
і спытала два фунты цукру.

— Кілёграмам цяпер яго трэба зваць, — адказвае ёй прадавец.

— Вось, як! Ці бачили? — здівілася бабуля: — чаму ж гэта так назву пераманілі: заместа цукар — кілёграм?!

Колькі кубікаў на гэтым малюнку і як яны нарысаваны: колькі ўверсе і колькі ўнізе?